

ภูมิหลังของธนาคารพาณิชย์

2.1 ความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์

รัชสมัยของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นระยะที่แสนยานุภาพและวัฒนธรรมของชาวยุโรปกำลังแผ่เข้ามาเมื่ออำนาจครอบคลุมอยู่ในตะวันออก พระองค์ได้ปรับปรุงการปกครองให้ทันสมัยเพื่อรับอนุภาพนั้น ชาติไทยจึงปลดปล่อยและทำการติดต่อกับต่างประเทศตั้งแต่นั้นมา

ธนาคารแรกที่เข้ามาดำเนินการคือ ธนาคารสาขาของธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นของประเทศอังกฤษ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง เปิดทำการเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2431 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ก่อน พ.ศ. 2431 ธนาคารนี้ก็ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว โดยมีบริษัท JUKER SIGG CO.¹ ซึ่งเป็นบริษัทของสวิส เป็นเอเยนต์อยู่) ต่อจากนั้นมาก็มีธนาคารทยอยกันเปิดดำเนินการ ซึ่งพอสรุปได้ว่า ในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ ระหว่างพ.ศ. 2431 ถึง พ.ศ. 2484 มีธนาคารที่เปิดดำเนินการดังนี้คือ

<u>ชื่อธนาคาร</u>	<u>ชาติ</u>	<u>ตั้งเมื่อ พ.ศ.</u>
1. ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ (Hongkong and Shanghai Banking Corp.)	อังกฤษ	2431
2. ธนาคารชาร์เตอร์ (Chartered Bank)	อังกฤษ	2437
3. ธนาคารแห่งอินโดจีน (Banque De L' Indochine)	ฝรั่งเศส	2440
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ (Siam Commercial Bank)	ไทย	2449

¹Paul-Sithi-Amnuai, Financial and Banking in Thailand.

	<u>ชื่อบริษัท</u>	<u>ชาติ</u>	<u>ตั้งเมื่อ พ.ศ.</u>
* 5.	บริษัทแบงค์จีนสยาม จำกัด	ไทย	2450
* 6.	บริษัทบางกอกซี้ตี่แบงค์ จำกัด	ไทย	-
7.	ธนาคารซีไฮทง จำกัด (Sze Hai Tong Bank)	จีน	2452
8.	ธนาคารกวางตุ้ง จำกัด (Bank of Canton)	จีน	2464
9.	ธนาคารเมอร์แคนไทล์ จำกัด (Mercantile Bank)	อังกฤษ	2466
** 10.	ธนาคารจีนเสง (The Chin Seng Banking)	จีน	2475
* 11.	ธนาคารเลี้ยวยองเฮง จำกัด (Leow Yong Heng Bank)	ไทย	2476
* 12.	ธนาคารไต้ซัว (Yee Haw Thye Sua)	ไทย	2476
* 13.	ธนาคารกวงเกาะห์หลง (Yee Haw Kwong Koh Long)	ไทย	2476
14.	ธนาคารหวังหลีจัน จำกัด (Wang Lee Chan Bank)	ไทย	2476
* 15.	ธนาคารกวางซุนหลี จำกัด (Kwong Soon Lee Banking)	ไทย	2476
16.	ธนาคารตันเปงชุน (Tan Peng Choon)	ไทย	2477
* 17.	ธนาคารโอเวอร์ซีไชนีส (Oversea-Chinese Banking)	สิงคโปร์	2477

<u>ชื่อบริษัท</u>	<u>ชาติ</u>	<u>ตั้งเมื่อ พ.ศ.</u>
18. ธนาคารโยโกฮามา สเปซี จำกัด (Yokohama Specie Bank)	ญี่ปุ่น	2479
** 19. ธนาคารซุนฮกเสง (Soon Hock Seng Bank)	ไทย	2481
20. ธนาคารแห่งเอเชีย (Bank of Asia)	ไทย	2482
21. ธนาคารนครหลวงไทย (Siam City Bank)	ไทย	2484

หมายเหตุ * ธนาคารลำดับที่ 5, 6, 11, 12, 13, 15, 17 ได้เลิกกิจการ
 ** ธนาคารลำดับที่ 10, 19 ถูกกระทรวงการคลังถอนใบอนุญาต

จึงเหลือธนาคารที่ดำเนินงานในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่สองเพียง 12 ธนาคาร

ในระยะแรก ๆ ที่ชาวยุโรปตั้งกิจการธนาคารพาณิชย์ในไทยนั้น ชาวยุโรปได้นำวิธีการที่เรียกว่า กัมประโค (Compradore) เข้ามาใช้ด้วย เพื่อสะดวกในการดำเนินงาน ชาวยุโรปได้อาศัยกัมประโคเป็นสื่อเพื่อเข้าใจภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ยังช่วยเหลือในด้านการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ลูกค้า ช่วยเหลือธนาคารในการทำสัญญาต่าง ๆ กับลูกค้า รวมทั้งการค้ำประกันหนี้ของลูกค้ายธนาคาร สืบภาวะตลาดและช่วยหาเงินฝากให้ แต่เนื่องจากการมีกัมประโคทำให้เกิดการแย่งลูกค้าระหว่างธนาคารด้วยกันเอง ซึ่งผิดหลักที่ธนาคารพึงปฏิบัติ ดังนั้นในปัจจุบันกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีนโยบายที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ยกเลิกระบบกัมประโคเสีย

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ. 2484 - 2488) ญี่ปุ่นซึ่งเป็นฝ่ายอักษะได้บุกประเทศไทย ไทยจึงต้องเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะด้วย รัฐบาลไทยได้ทำการริบทรัพย์สินของชาวยุโรป ธนาคารพาณิชย์ของชาวยุโรปซึ่งเป็นฝ่ายสัมพันธมิตรจึงถูกสั่งปิดกิจการทั้งหมด นอก

จากธนาคาร Yokohama Specie ของญี่ปุ่นเท่านั้น พวกนักธุรกิจที่เคยใช้บริการของธนาคารของชาวยุโรปจึงหันมาใช้บริการของธนาคารชาวไทย เมื่อความต้องการในธนาคารพาณิชย์มีมากขึ้นจึงมีการขยายตัวเพื่อสนองความต้องการ ดังจะเห็นว่าธนาคารของคนไทยได้ก่อตั้งขึ้นใหม่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 อีก 5 แห่งคือ

วันเปิดดำเนินงาน

1. ธนาคารมณฑล
(Provincial Bank)	10 สิงหาคม 2485
2. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ
(Bangkok Bank of Commerce)	17 พฤษภาคม 2487
3. ธนาคารกรุงเทพ
(Bangkok Bank)	1 ธันวาคม 2487
4. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา
(Bank of Ayudhya)	1 เมษายน 2488
5. ธนาคารกสิกรไทย
(Thai Farmer's Bank)	8 มิถุนายน 2488

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้มีการตั้งธนาคารไทยขึ้นมาในระยะนี้มากก็คือ การได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลที่จะให้มีการตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้น การใช้เงินทุนเริ่มแรกในการก่อตั้งเพียง 250,000 บาท และผลตอบแทนในอัตราสูงที่ได้จากการเป็นผู้ FINANCE เงินทุนให้กับผู้ส่งออกแทนธนาคารยุโรปที่ถูกปิดไป

เมื่อสงครามโลกยุติลงได้มีการก่อตั้งธนาคารขึ้นมาอีกหลายแห่ง ระยะเวลาเพียง 4 ปี จาก พ.ศ. 2490 ถึง 2493 มีการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นมาใหม่ถึง 9 แห่ง และในจำนวนนี้เป็นารก่อตั้งโดยคนไทยเสีย 5 แห่ง นับว่าคนไทยมีความสนใจในวงการธนาคารขึ้นมากซึ่งทำให้มีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงดังกล่าว หลังจาก พ.ศ. 2493 เป็นต้น

ไปก็มีการก่อตั้งธนาคารขึ้นมาอีกแต่ในอัตราไม่มากเท่ากับในช่วงแรก ซึ่งสรุปได้ว่า ธนาคาร
ที่เปิดทำการหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบันมีดังนี้

<u>ชื่อธนาคาร</u>	<u>ชาติ</u>	<u>วันเปิดดำเนินการ</u>
1) ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด (The Bank of China)	จีน	10 ตุลาคม 2490
2) ธนาคารอินเดียโอเวอร์ซีส์ (The Indian Overseas Bank.)	อินเดีย	23 ธันวาคม 2490
3) ธนาคารแหลมทอง จำกัด (Laem Thong Bank)	ไทย	20 ธันวาคม 2491
4) สหธนาคารกรุงเทพ จำกัด (Union Bank of Bangkok)	ไทย	11 มีนาคม 2492
5) ธนาคารไทยธนุ จำกัด (Thai Dhanu Bank)	ไทย	8 เมษายน 2492
6) ธนาคารแห่งชาติ แอนเดิลสแบงก์ เอ็น. วี. ฮอลันดา (The National Handelbank N.V.)		5 สิงหาคม 2492
7) ธนาคารแห่งอเมริกา (Bank of America)	อเมริกา	1 ธันวาคม 2492
8) ธนาคารเกษตร จำกัด (Agricultural Bank)	ไทย	18 พฤษภาคม 2493
9) ธนาคารมหานคร จำกัด (Metropolitan Bank)	ไทย	21 สิงหาคม 2493
10) ธนาคารมิทซึย (Mitsui Bank)	ญี่ปุ่น	22 พฤศจิกายน 2495
11) ธนาคารทหารไทย (The Thai Military Bank)	ไทย	8 พฤศจิกายน 2500

12)	ธนาคารแห่งโตเกียว (The Bank of Tokyo)	ญี่ปุ่น	29 มิถุนายน	2505
* 13)	ธนาคารเชสแมนฮัตตัน (The Chase Manhattan Bank N.A.)	อเมริกา	1 มกราคม	2507
14)	ธนาคารสหมาลายัน จำกัด (United Malayan Banking)	มาเลเซีย	28 กุมภาพันธ์	2507
15)	ธนาคารเอเชียทรัสต์ (The Asia Trust Bank)	ไทย	20 ตุลาคม	2508
* 16)	ธนาคารกรุงไทย (The Krung Thai Bank)	ไทย	14 มีนาคม	2509

หมายเหตุ

* ธนาคารเชสแมนฮัตตัน เกิดจากการที่อเมริกาซื้อกิจการธนาคารของฮอลันดา (คัทซ์) มาดำเนินการ

* ธนาคารกรุงไทย เกิดจากการควบกิจการระหว่าง ธนาคารมณฑลและธนาคารเกษตร จำกัด

สาเหตุที่กิจการธนาคารรุ่งเรืองมากเพราะเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง การผลิตต่าง ๆ กระจายตัวขึ้นเป็นอันมาก เพื่อสนองความต้องการในสินค้า กิจกรรมต่าง ๆ ก็มากขึ้นเป็นเงาตามตัว ความต้องการในเงินทุนเพื่อก่อตั้งและขยายกิจการมีมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์จึงพากันถือกำเนิดขึ้นมากมายเพื่อให้บริการและช่วยเหลือในการเป็นแหล่งระดมทุนแก่กิจการดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยเกิดการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอยู่มาก รัฐบาลจึงกำหนดให้ผู้ส่งออกทุกคนต้องได้รับการรับรองจากธนาคารพาณิชย์เสียก่อน โดยธนาคารพาณิชย์จะคิดค่า Commission ๕%² การที่รัฐบาลกำหนด

² Ibid P. 81.

เช่นนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีจำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น และได้รับผลตอบแทนจากการรับรองค้ำประกัน
เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้เหตุการณ์ของโลกในขณะนั้นก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กิจการธนาคาร
รุ่งเรือง คือขณะนั้นต่างประเทศกันกลัวว่าจะเกิดสงครามโลกครั้งที่สาม อันเนื่องมาจากสงคราม
เกาหลีซึ่งกำลังเกิดอยู่ ภัยเหตุนี้ต่างประเทศจึงมีความต้องการในสินค้าวัตถุดิบจากไทยเป็น
จำนวนมากในพวก ยาง กุ้ง และข้าว อันเป็นผลให้การค้าระหว่างประเทศของไทยเฟื่องฟู

สรุปธนาคารที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันมีทั้งหมด 29 ธนาคาร เป็นธนาคารที่จัด
ทะเบียนในประเทศไทย 16 แห่ง จัดทะเบียนในต่างประเทศ 13 แห่ง ดังนี้คือ

ธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทย

1) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	1 เมษายน 2449	1060 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ
2) ธนาคารหวังหลี จำกัด	11 ตุลาคม 2476	1016 ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ
3) ธนาคารแห่งเอเชีย จำกัด	2 ตุลาคม 2482	601 ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ
4) ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	24 พฤษภาคม 2484	13 ถนนอนุวงศ์ กรุงเทพฯ
5) ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	17 พฤศจิกายน 2487	171 ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพฯ
6) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	10 ธันวาคม 2487	9 ถนนเสือป่า กรุงเทพฯ
7) ธนาคารศรีอยุธยา จำกัด	2 เมษายน 2488	550 ถนนเพลินจิต กรุงเทพฯ
8) ธนาคารกลีกรไทย จำกัด	8 มิถุนายน 2488	142 ถนนสีลม กรุงเทพฯ
9) ธนาคารแหลมทอง จำกัด	20 ธันวาคม 2491	289/9 ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพฯ
10) สหธนาคารกรุงเทพ จำกัด	11 มีนาคม 2492	624 เยาวราช กรุงเทพฯ
11) ธนาคารไททนต์ จำกัด	8 เมษายน 2492	393 สีลม กรุงเทพฯ
12) ธนาคารศรีนคร จำกัด	21 สิงหาคม 2493	84-96 ราชวงศ์ กรุงเทพฯ
13) ธนาคารทหารไทย จำกัด	8 พฤศจิกายน 2500	96 ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ
14) ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	17 สิงหาคม 2503	20 บุคค 2 กรุงเทพฯ
15) ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	20 ตุลาคม 2508	80-2 อนุวงศ์ กรุงเทพฯ
16) ธนาคารกรุงไทย จำกัด	14 มีนาคม 2509	260 เยาวราช กรุงเทพฯ

ธนาคารที่จดทะเบียนในต่างประเทศ

- 1) ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ จำกัด 2 ธันวาคม 2431 อังกฤษ
(The Hongkong & Shanghai Banking Corporation Ltd.)
- 2) ธนาคารชาร์เตอร์ด์ จำกัด 2437 อังกฤษ
(The Chartered Bank Ltd.)
- 3) ธนาคารแห่งอินโดจีน จำกัด 27 กุมภาพันธ์ 2440 ฝรั่งเศส
(Banque De L' Indochine Ltd.)
- * 4) ธนาคารโฟร์ซีส์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด 2 กรกฎาคม 2452 จีน
(Four Seas Communication Bank Ltd.)
- 5) ธนาคารกวางตุ้ง จำกัด 3 มกราคม 2462 จีน
(The Bank of Canton Ltd.)
- 6) ธนาคารเมอร์แคนไทล์ จำกัด มกราคม 2466 อังกฤษ
(Mercantile Bank Ltd.)
- 7) ธนาคารสากลพาณิชย์แห่งประเทศจีน จำกัด 10 ตุลาคม 2490 จีน
(The Bank of China Ltd.)
- 8) ธนาคารอินเดียเอ็นโอเวอร์ซีส์ จำกัด 23 ธันวาคม 2490 อินเดีย
(The Indian Overseas Bank Ltd.)
- 9) ธนาคารแห่งอเมริกา จำกัด 1 ธันวาคม 2492 อเมริกา
(Bank of America Nt & Sa Ltd.)
- 10) ธนาคารมิตซูบิ จำกัด 22 พฤศจิกายน 2495 ญี่ปุ่น
(The Mitsui Bank Ltd.)
- 11) ธนาคารแห่งโตเกียว จำกัด 29 มิถุนายน 2505 ญี่ปุ่น
(The Bank of Tokyo Ltd.)
- 12) ธนาคารเชสแมนฮัตตัน จำกัด 1 มกราคม 2507 อเมริกา
(The Chase Manhattan Bank Ltd.)

* เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ธนาคารซีไอที จำกัด

13) ธนาคารสหมาลายัน จำกัด

28 กุมภาพันธ์ 2507

มาเลเซีย

(The United Malayan Banking Corp. Ltd.)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ

การขอเปิดดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

แต่เดิมธนาคารพาณิชย์จะตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาต ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2471 ได้มีพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้า การธนาคารพาณิชย์จึงอยู่ในข่ายบังคับ ตามกฎหมายนี้ นั่นคือผู้ใดจะประกอบกิจการธนาคารจะต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไข ที่กำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

กฎหมายที่ใช้ควบคุมกิจการธนาคารโดยเฉพาะฉบับแรกตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2480 หลังจากนั้นก็ได้มีการปรับปรุงอีก 2 ครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ คือพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488 และพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 เป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่ง ให้คำนิยามเกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์และการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ไว้ดังนี้

มาตรา 4 "การธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภท รับฝากเงินที่คงจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์ เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น

- (ก) ใ้กู้ยืม
- (ข) ซื้อ ขาย หรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินหรือตราสาร เปลี่ยนมืออื่นใด
- (ค) ซื้อหรือขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่นอันเป็น ประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำด้วยหรือไม่ก็ตาม

ธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์

การก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ

มาตรา 5 ภายใต้บังคับมาตรา 6 ธนาคารพาณิชย์จะตั้งขึ้นได้ก็แต่ในรูปบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี

คำขออนุญาตต้องมีรายการตามที่รัฐมนตรีกำหนด และจะดำเนินการเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดแล้ว ให้แจ้งการจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีเพื่อขอรับใบอนุญาต

ได้มีประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2505 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2505 มีใจความเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

ข้อ 1. คำขออนุญาตตั้งธนาคารพาณิชย์ในรูปบริษัทจำกัดต้องมีรายการอย่างนอกระหว่างต่อไปนี้

- (1) จำนวนและมูลค่าของทุนแต่ละประเภท
- (2) ชื่อ และประวัติของผู้เริ่มกิจการ
- (3) ชื่อของธนาคารพาณิชย์
- (4) เงินฝากที่คาดว่าจะได้ในชั้นแรกรวมทั้งแหล่งที่มา
- (5) แนวทางธุรกิจที่มุ่งจะประกอบเป็นส่วนสำคัญ
- (6) ขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
- (7) ชื่อ ประวัติทางการงานและคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร

ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตประกอบการธนาคารพาณิชย์ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด และแจ้งการจดทะเบียนพร้อมทั้งแสดงเอกสารดังต่อไปนี้

- (1) สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนของบริษัท
- (2) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท
- (3) สำเนารายงานการประชุมทั้งบริษัท
- (4) สำเนาข้อบังคับของบริษัท
- (5) สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท

005004

เอกสารดังกล่าวข้างต้น ถ้าได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อความเป็นอย่างอื่นเมื่อใดก็ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

ในทางปฏิบัติ ผู้ที่ประสงค์จะก่อตั้งธนาคารพาณิชย์จะต้องเสนอคำขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งรัฐมนตรีก็จะแจ้งให้ผู้ขอได้ทราบถึงคำวินิจฉัย ถ้าหากอนุญาตให้เปิดดำเนินการได้ ผู้ขอจะต้องดำเนินการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ปฏิบัติการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบการธนาคารพาณิชย์ต่อไป

ธนาคารที่จดทะเบียนในต่างประเทศ ขออนุญาตเปิดสาขาดำเนินการในประเทศไทย

การที่ธนาคารต่างประเทศจะทำการเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จะต้องดำเนินการดังนี้

มาตรา 6 การประกอบการธนาคารพาณิชย์โดยตั้งเป็นสาขาของธนาคารที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศจะกระทำได้อีกก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

สาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธนาคารพาณิชย์ต้อง
ดำรงสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยตาม จำนวน ชนิด วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ในการปฏิบัติตามมาตรา 10 และมาตรา 13 ให้ถือว่าสินทรัพย์ตามวรรคสองเป็น
เงินกองทุน

ในทางปฏิบัติก็เช่น เกี่ยวกับการขอตั้งธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทยแต่ในการ
พิจารณาของรัฐมนตรีกระทรวงการคลังว่าจะอนุญาตให้ทำการ เปิดสาขาได้หรือไม่นั้น นอก
จากจะพิจารณาจากหนังสือขออนุญาตซึ่งผู้ขอเสนอแล้ว ยังต้องขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมือง
ด้วย

2.2 ธนาคารพาณิชย์และคู่แข่ง

ก่อนที่ธนาคารพาณิชย์ไทยจะถูกก่อตั้งขึ้นนั้น ธนาคารพาณิชย์ของชาวต่างประเทศได้
ก่อตั้งดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว ชาติแรกที่เข้ามาจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยคือ อังกฤษ
ทั้งนี้เพราะว่าชาวอังกฤษสนใจที่จะประกอบการค้าเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากไทย และโดย
เฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่กั้นระหว่างดินแดนที่อังกฤษและฝรั่งเศสครอบครอง
อยู่ (Buffer State)

ในระยะนี้ถ้าหากจะเปรียบเทียบการดำเนินงานระหว่างธนาคารของไทย กับธนาคาร
ของชาวยุโรปแล้ว จะเห็นได้ว่า ธนาคารของชาวยุโรปมีการดำเนินงานที่ดีกว่ามาก ทั้งนี้
เพราะว่ามีทุนมาก และมีการจัดการ (Management) ที่ดี ส่วนธนาคารของคนไทยนั้นมี
ทุนจำกัด และขาดผู้บริหารที่ชำนาญ แต่ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนไทยเรายังมีประสบการณ์ในเรื่อง
ธนาคารพาณิชย์ยังไม่มากนัก ทั้งนี้ในยุคนั้น กิจการธนาคารในประเทศไทยจึงตกอยู่ในมือของ
ชาวยุโรป และแม้กระทั่งธนาคารไทยเองก็ยังคงอยู่ภายใต้การบริหารของชาวยุโรปเช่นกัน
เช่น ธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งเป็นธนาคารแห่งแรกของคนไทย ได้จ้างชาวยุโรปมามีส่วนใน
การดำเนินงาน ดังข้อความจากหนังสืออนุสรณ์ 60 ปีของธนาคารไทยพาณิชย์ที่ว่า "สำหรับ

ตำแหน่งผู้จัดการและสมุหบัญชีนั้นยังคงว่าจ้างชาวต่างประเทศมาดำเนินงาน ในครั้งสุดท้าย
ไคว่จ้าง มีสเตอร์ คับลยู เค เลอเคานต์ และมีสเตอร์ ซี คับลยู เทเลอร์ เป็นสมุหบัญชี"
ธนาคารพาณิชย์ไทยในสมัยนั้น นอกจากจะมีคู่แข่งเป็นธนาคารพาณิชย์ของชาวยุโรปซึ่งมี
ประสบการณ์ดีและเป็นที่น่าไว้วางใจแก่คนทั่วไปแล้ว ยังต้องแข่งขันกับสถาบันการเงินอย่างอื่นซึ่ง
มีบทบาทคล้ายธนาคารพาณิชย์อันได้แก่ ธนาคารออมสิน สหกรณ์การเกษตร เอกชน (ผู้ให้
เงิน) และบริษัทประกันภัย นอกจากนี้ชาวจีนยังมีกิจการที่เรียกว่า "โพยก๊วน" (PUAY KUAN)
เพื่อใช้ในการโอนเงินกลับไปยังประเทศของตน ซึ่งกิจการนี้เป็นที่นิยมกันมาก ทั้งนี้เพราะ
ในขณะนั้นชาวจีนที่เข้ามาค้าขายในประเทศไทยมีจำนวนมาก และเมื่อสามารถทำอะไรได้ก็
จะพากันโอนไปยังประเทศของตน โดยอาศัยธุรกิจ "โพยก๊วน" ซึ่งเป็นการดำเนินงานของ
ชาวจีนด้วยกันเอง

ครั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งไทยได้ร่วมกับฝ่ายญี่ปุ่น ธนาคารพาณิชย์ของชาว
ยุโรปซึ่งเป็นของฝ่ายสัมพันธมิตร ถูกสั่งปิดกิจการหมดนอกจากธนาคารของชาวญี่ปุ่นแห่งเดียว
เท่านั้น ดังนั้นในช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่โชคดียิ่งของธนาคารไทยเพราะหมดคู่แข่งเรื่องการ
แข่งขันของธนาคารของชาวยุโรป นอกจากจะเกิดการแข่งขันกันเองในระหว่างธนาคาร
พาณิชย์ไทยและญี่ปุ่นเท่านั้น การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งตกอยู่ภายใต้การจก
การของคนไทย และธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งขึ้นใหม่ล้วนตั้งขึ้นโดยคนไทยทั้งสิ้น ซึ่งธนาคารเหล
นี้แม้ว่าเพิ่มตั้งขึ้นแต่ก็สามารถดำเนินงานไปด้วยดีเพราะมีคนไทยที่เคยดำเนินกิจการกับธนาคาร
ยุโรปซึ่งถูกปิดไปมาช่วยดำเนินงาน นอกจากนี้กิจการ "โพยก๊วน" (PUAY KUAN) ซึ่งชาว
จีนใช้ในการโอนเงินกลับไปยังประเทศของตนก็ได้ถูกปิดกิจการลงในปี พ.ศ. 2485 ทั้งนี้เพราะ
ได้มีกฎหมายควบคุมการส่งเงินตราออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อน

ครั้นสงครามโลกยุติลง มีการก่อตั้งธนาคารขึ้นมาอีก 16 แห่ง เป็นธนาคารที่เปิดดำเนินการ
โดยคนไทย 8 แห่ง และดำเนินการโดยชาวต่างประเทศ 8 แห่ง และธนาคารที่ดำเนินงาน
โดยชาวยุโรปที่ถูกปิดลงระหว่างสงครามก็เริ่มเปิดดำเนินการตามปกติ แต่ธนาคารพาณิชย์ของ
คนไทยก็ได้ชะงักลงแต่อย่างไรยังคงขยายตัวเจริญก้าวหน้าต่อไป ทั้งนี้เพราะบรรดานักธุรกิจ

ตลอดจนวงการค้าและอุตสาหกรรมได้หันมาสนใจให้ความนิยมใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของคนไทยกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการแข่งขันจึงบังเกิดขึ้นในหมู่ของธนาคารพาณิชย์ไทยด้วยกันเองมาก แต่อย่างไรก็ตามบทบาทของธนาคารพาณิชย์ของชาวต่างประเทศก็ยังคงมีอยู่แม้ว่าจะไม่มากเหมือนอย่างเดิมก่อนสงครามโลกก็ตาม ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันมากในการที่จะเพิ่มยอดเงินฝาก ซึ่งวิธีการก็มีต่าง ๆ กันมากมายดังเช่น การสร้างที่ทำการธนาคารให้โอ้อาเพื่อสร้างศรัทธาและความไว้วางใจให้แก่ผู้ฝากเงิน การเพิ่มบริการต่าง ๆ ที่ให้ความสะดวกสบายแก่ลูกค้า การจ่ายดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การแจกของขวัญเมื่อมีเทศกาลหรือเปิดที่ทำการใหม่ ตลอดจนการมีนโยบายในการบรรจุพนักงานเมื่อผู้สมัครสามารถหาเงินฝากได้ครบตามที่ธนาคารกำหนด

2.3 ระบบสาขาของธนาคารพาณิชย์

ระบบธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยเป็นระบบธนาคารสาขา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทแรกคือ สาขาที่ทางสำนักงานใหญ่เป็นเจ้าของอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น เมื่อทางสำนักงานใหญ่เห็นว่าท้องถิ่นใดมีภาวะเศรษฐกิจดี สมควรที่จะเปิดสาขา ก็จะขออนุมัติจากกระทรวงการคลังเพื่อทำการเปิดสาขาขึ้น ซึ่งที่ทำการธนาคารนั้นทางสำนักงานใหญ่จะเป็นผู้สร้างเอง ส่วนพนักงานประจำสาขานั้นอาจส่งไปจากสำนักงานใหญ่หรือว่าจ้างในท้องถิ่นนั้นก็ได้ แต่จะต้องรายงานตรงต่อสำนักงานใหญ่

อีกประเภทหนึ่งคือ สาขาที่มีลักษณะเป็นเอเจนต์ (Agency Branches) คือเป็นสาขาที่สำนักงานใหญ่มิได้เป็นเจ้าของโดยแท้จริง แต่เป็นการที่นักธุรกิจหรือท้องถิ่นนั้นเปิดธุรกิจดำเนินการโดยลงทุนเองหรือร่วมการลงทุน และบริหารเองหรือบางทีก็มีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานใหญ่ไปร่วมดำเนินการด้วย โดยใช้ชื่อของสำนักงานใหญ่ ซึ่งผลกำไรที่ได้จะใช้วิธีแบ่งกัน แต่ประเภทนี้ไม่เป็นที่นิยมกัน และทางการก็ไม่ส่งเสริมด้วย

ในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ธนาคารมักดำเนินงานกันอยู่ภายในกรุงเทพฯ ไม่นานที่จะขยายสาขาออกต่างจังหวัดเพราะไม่แน่ใจว่าจะหาเงินฝากได้ ดังเช่นระหว่าง พ.ศ. 2469 ถึง 2473 สาขาทั้งหมดมีเพียง 3 สาขาเท่านั้น คือธนาคารไทยพาณิชย์มี 2 สาขาที่เชียงใหม่และลำปาง และธนาคารแห่งเอเชีย มี 1 สาขาที่หาดใหญ่ แท้จริงแล้วธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ซึ่งเป็นธนาคารแรกที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยเป็นธนาคารในระบบสาขา โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง ส่วนธนาคารที่เป็นผู้ริเริ่มธนาคารระบบสาขาในประเทศไทยคือธนาคารชาร์เตอร์ (The Chartered Bank) โดยเปิดสาขาแห่งแรกที่ก่อกำเนิดในปี พ.ศ. 2453 ส่วนธนาคารไทยที่เปิดสาขาแห่งแรกคือธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งได้เปิดสาขาขึ้นที่เชียงใหม่ในปี 2469 และที่ลำปางปี 2473 ในยุคนั้นธนาคารส่วนมากดำเนินงานภายใต้ความกดดันที่ว่า ไม่สามารถหาเงินฝากจากแหล่งนอกกรุงเทพฯ ได้ ดังนั้นจากปี 2473 ถึง 2482 จึงไม่มีการตั้งสาขาขึ้นในต่างจังหวัดเลย ครั้นเมื่อถึงภาวะสงคราม พ.ศ. 2484 - 2488 เมื่อธนาคารของชาวต่างประเทศต่างถูกปิดลง ผู้ที่เคยใช้บริการของธนาคารต่างประเทศต้องหันมาใช้บริการของธนาคารชาวไทย จึงมีการเคลื่อนไหวในวงการธนาคารขึ้น โดยตั้งธนาคารขึ้นใหม่อีก 5 แห่ง (ดังได้กล่าวแล้ว) และมีการเปิดสาขาในต่างจังหวัดมากกว่า 7 แห่งเช่นที่ หาดใหญ่ ยะลา นครราชสีมา ชลบุรี อยุธยา ภูเก็ต และพระตะบอง (ต่อมาสาขาพระตะบองถูกปิดในปี พ.ศ. 2489 เพราะตกเป็นของฝรั่งเศส) และเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง หลายประเทศมีความต้องการในสินค้าของไทย เช่น ข้าว จึงมีเงินทุนไหลเข้าประเทศ ประกอบกับการคมนาคมสะดวกขึ้นจึงมีการตั้งสาขาขึ้นในต่างจังหวัดอีกหลายแห่ง การที่ประเทศไทยเป็นแหล่งสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญที่ประเทศอื่นกำลังต้องการจึงมีการตื่นตัวในสินค้าเกษตรกรรมซึ่งเพาะปลูกกันมากในต่างจังหวัด เมื่อการคมนาคมสะดวก นักธนาคารได้เห็นความจำเป็นที่ควรจะมีธนาคารในท้องถิ่น ดังนั้นจากปี 2498 ถึง 2517 จึงมีการตั้งสาขาขึ้นโดยเฉลี่ยเกินกว่า 40 สาขาต่อปี ดังรายละเอียดดังนี้

จำนวนสำนักงานธนาคาร (รวมสำนักงานใหญ่)

<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>กรุงเทพและธนบุรี</u>	<u>ส่วนภูมิภาค</u>	<u>รวม</u>	<u>จำนวนจังหวัดที่มีสำนักงานเปิดทำการอยู่</u>
2488	16	8	24	10
2491	23	24	47	14
2492	28	23	51	12
2493	30	32	62	17
2495	31	55	86	24
2496	32	59	91	26
2497	35	64	99	27
2498	42	73	115	29
2499	53	93	146	36
2500	64	122	186	47
2501	87	187	274	58
2502	102	206	308	59
2503	113	239	352	62
2504	124	275	399	66
2505	134	291	425	66
2506	145	302	447	69
2507	153	305	458	69
2508	161	313	474	70
2509	169	325	494	70
2510	182	353	535	71
2511	197	371	568	71
2512	213	390	603	71
2513	234	413	647	71
2514	259	423	682	71
2515	270	460	730	71
2516	283	496	779	71
2517	303	544	847	71

- ที่มา :
- 1) Paul B. Trescott, Thailand's Monetary Experience P.49
 - 2) ส่วนกำกับและวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ ฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

นับจากปี พ.ศ. 2488 จนถึงปัจจุบัน ในเขตกรุงเทพและธนบุรี มีอัตราการขยายสาขาโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 11 สาขาต่อปี ส่วนในเขตภูมิภาคเฉลี่ยปีละ 21 สาขา ดังนั้นจำนวนสำนักงานธนาคารรวมทั้งหมดจึงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณ 32 สำนักงาน (สาขา) ระยะเวลาที่ธนาคารมีการขยายสาขาในอัตราสูงมากมีสองระยะ คือ ช่วงระยะ พ.ศ. 2498-2504 และ 2510 - ปัจจุบัน ซึ่งมีอัตราเพิ่มมากกว่าปีละ 40 สาขาต่อปี การที่ช่วงระยะ พ.ศ. 2505 - 2509 มีอัตราการเพิ่มขึ้นน้อยทั้งนี้คาดว่า เป็นเพราะการมีพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศใช้เพื่อควบคุมการขยายสาขานั้นเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนสำนักงานธนาคารในเขตภูมิภาคมีมากกว่าในเขตกรุงเทพและธนบุรีเพียงประมาณ 2 - 3 เท่าเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ในเขตภูมิภาคมีจำนวนจังหวัดมากกว่าหลายเท่านี้ แต่เป็นที่น่ายินดีว่าในระยะ 2 - 3 ปีหลังนี้ จะเห็นได้ว่าการขยายสาขาออกสู่เขตภูมิภาคเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้นกว่าก่อน ๆ

ที่ทำการธนาคารพาณิชย์ (แยกรายภาค)

จังหวัด 2517 2516 2515 2514 2513 2512 2511 2510 2509 2508 2507 2506 2505 2504 2503 2502 2501 2500

จังหวัด	2517	2516	2515	2514	2513	2512	2511	2510	2509	2508	2507	2506	2505	2504	2503	2502	2501	2500
กรุงเทพ	303	283	270	223	200	188	174	162	150	142	136	129	122	115	105	94	79	58
ธนบุรี				36	34	26	23	20	19	19	17	16	12	9	8	7	7	5
	303	283	270	259	234	214	197	182	169	161	153	145	134	124	113	101	86	63
ภาค 1																		
อยุธยา	8	8	8	7	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	—
ชัยนาท	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	—	—	—
นนทบุรี	9	8	7	6	6	4	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—
ลพบุรี	9	9	7	6	5	5	5	4	4	4	2	2	2	2	2	2	2	—
ปทุมธานี	4	3	3	2	2	2	2	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
สระบุรี	10	9	9	9	8	8	5	4	4	4	4	3	3	3	2	1	1	1
สิงห์บุรี	4	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
อ่างทอง	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
	49	43	40	36	32	29	24	22	21	19	16	15	15	15	11	9	9	1
ภาค 2																		
ฉะเชิงเทรา	8	7	7	6	6	6	5	5	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
จันทบุรี	10	9	8	7	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	4	3	3	2
ชลบุรี	23	22	19	17	17	16	15	13	12	12	12	12	11	9	8	7	7	7
ตราด	3	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
ปราจีนบุรี	7	5	5	4	4	4	4	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ระยอง	7	7	4	5	5	5	4	4	4	3	3	3	3	3	2	1	1	1
สมุทรปราการ	12	10	10	8	8	7	7	5	4	4	4	2	2	2	2	1	1	1
นครนายก	4	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
	74	64	57	51	50	48	44	38	33	31	31	29	27	25	21	16	15	14
ภาค 3																		
นครราชสีมา	17	15	15	15	15	13	12	12	9	9	9	9	9	9	8	5	5	3
ชัยภูมิ	5	5	5	4	4	4	4	4	4	3	2	2	2	2	1	1	1	—
บุรีรัมย์	6	6	5	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	—	—	—	—
ศรีสะเกษ	3	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	—	—	—	—
สุรินทร์	4	4	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
ยโสธร	3	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
อุบลราชธานี	9	7	8	8	8	8	8	7	6	6	5	5	5	3	3	3	3	2
	47	43	40	35	35	33	31	30	26	23	21	21	21	19	13	10	10	6

ที่ทำการธนาคารพาณิชย์ (แยกรายภาค)

(ต่อ)

จังหวัด	2517	2516	2515	2514	2513	2512	2511	2510	2509	2508	2507	2506	2505	2504	2503	2502	2501	2500
ภาค 4																		
อุทธรธานี	9	9	9	8	7	7	7	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	3
ขอนแก่น	17	16	16	16	16	15	15	13	13	10	10	10	10	9	7	6	5	2
นครพนม	5	5	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	-
ร้อยเอ็ด	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1	-
มหาสารคาม	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
เลย	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
กาฬสินธุ์	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
สกลนคร	5	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	-
หนองคาย	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1
	52	48	45	40	39	38	38	34	32	28	28	27	23	21	18	16	13	6
ภาค 5																		
ลำปาง	11	11	11	11	11	10	10	10	10	9	9	9	10	10	10	9	7	5
เชียงใหม่	19	19	16	16	16	16	14	14	14	13	12	12	12	11	11	8	7	5
เชียงราย	12	11	10	9	8	8	8	8	7	7	7	7	6	6	5	4	4	1
น่าน	4	4	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	1	-	-	-
แพร่	6	6	6	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2
ลำพูน	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
อุตรดิตถ์	5	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1
แม่ฮ่องสอน	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	63	61	56	54	53	50	48	48	43	41	40	40	39	38	35	27	23	16
ภาค 6																		
พิษณุโลก	7	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2	2
กำแพงเพชร	3	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
ตาก	5	5	5	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
นครสวรรค์	17	16	13	13	13	11	11	11	10	11	11	11	11	11	10	9	8	6
พิจิตร	10	10	8	7	7	7	7	6	6	5	5	5	5	5	5	3	3	2
เพชรบูรณ์	9	7	6	5	5	5	5	4	4	3	3	3	2	2	1	1	1	-
สุโขทัย	7	7	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	4	1
อุทัยธานี	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
	61	56	47	42	41	39	38	36	35	34	34	35	34	34	31	26	21	13

ที่ทำการธนาคารพาณิชย์ (แยกรายภาค)

(ต่อ)

จังหวัด	2517	2516	2515	2514	2513	2512	2511	2510	2509	2508	2507	2506	2505	2504	2503	2502	2501	2500
ภาค 7																		
นครปฐม	10	9	9	7	7	6	6	6	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2
กาญจนบุรี	10	9	8	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3	3	1
ประจวบคีรีขันธ์	8	8	7	7	6	6	5	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	-
เพชรบุรี	7	6	6	5	5	5	5	5	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3
ราชบุรี	16	16	15	15	15	13	13	13	13	12	12	12	12	12	11	11	10	5
สมุทรสงคราม	7	5	5	5	5	5	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2
สมุทรสาคร	7	7	6	5	5	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
สุพรรณบุรี	11	9	8	7	7	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	2
	77	69	65	58	58	50	48	46	39	39	38	38	38	38	37	32	30	16
ภาค 8																		
นครศรีธรรมราช	12	12	12	12	11	11	11	11	10	10	10	9	9	8	8	8	8	6
กระบี่	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ชุมพร	10	8	8	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6	4	4	4	4
พังงา	5	5	5	5	5	5	4	3	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1
ภูเก็ต	7	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	6	5	4	4	4	3	3
ระนอง	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	1	1
สุราษฎร์ธานี	11	10	10	9	9	9	9	9	8	8	8	8	7	6	6	5	5	4
	54	49	48	47	46	44	42	41	38	38	37	37	34	30	27	24	23	20
ภาค 9																		
สงขลา	22	22	22	20	20	20	19	19	19	20	20	20	20	18	13	13	13	11
ตรัง	14	13	12	12	12	12	12	12	12	13	13	13	13	11	10	10	9	4
นราธิวาส	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	8	6	5	3
ปัตตานี	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	3	2
พัทลุง	4	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ยะลา	11	11	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	8	7	6	6	4
สตูล	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
	67	63	62	60	59	59	58	58	58	60	60	60	60	53	45	42	38	26
รวมในประเทศ	847	779	730	682	647	604	568	535	494	474	458	447	425	397	351	303	269	181

ภาคที่ธนาคารพาณิชย์สนใจมุ่งขยายสาขาเรียงตามลำดับได้แก่ ภาค 7, 2, 9, 5, 6, 8 และ 4, 1, 3 เป็นที่น่าสังเกตว่าในระยะ พ.ศ. 2500 - 2514 ธนาคารให้ความสนใจในภาค 9 มากที่สุด แต่นับจาก พ.ศ. 2515 จนถึงปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์กลับสนใจในภาค 7 มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงให้ความสนใจในภาค 9 อยู่ ส่วนภาค 2 นั้นในระยะแรก ๆ นั้นธนาคารพาณิชย์ไม่ค่อยจะสนใจนัก แต่มาเมื่อ 2 - 3 ปีนี้ธนาคารได้ให้ความสนใจในภาคนี้ มากเหลือเกิน

เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า ภาคที่ธนาคารพาณิชย์สนใจมุ่งขยายสาขานั้นมักเป็นภาคที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจรุ่งเรือง เช่น ภาค 7 และภาค 2 ต่างมีภูมิประเทศอยู่ในภาคกลางซึ่งอุดมสมบูรณ์ ภาค 9 ก็เป็นภาคที่มีการลงทุนมากเพราะมีกิจการเหมืองแร่อยู่ที่นั่น ส่วนภาคที่ธนาคารพาณิชย์ไม่ค่อยจะสนใจนักเช่น ภาค 4 และ 3 นั้นส่วนใหญ่เป็นภาคที่อยู่ในถิ่นกันดารแห้งแล้ง

อย่างไรก็ตามการที่ผลโดยสรุปปรากฏออกมาว่า ในบางภาค เช่น ภาค 4, 3, และ 1 นั้น ธนาคารพาณิชย์ให้ความสนใจน้อย แต่ในความเป็นจริงแล้วมิใช่ทุกจังหวัดในภาคดังกล่าวที่ได้รับความสนใจจากธนาคารพาณิชย์น้อย ดังเช่นจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งตั้งอยู่ในภาค 3 นั้นธนาคารยังให้ความสนใจในการขยายสาขามากกว่าจังหวัดสมุทรสาครซึ่งตั้งอยู่ในภาค 7 ซึ่งเป็นภาคที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความสนใจมากที่สุดเสียอีก

สรุปจังหวัดประจำภาคต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์สนใจในการขยายสาขา

- ภาค 1 จังหวัดสระบุรี
- ภาค 2 จังหวัด ชลบุรี สมุทรปราการ จันทบุรี
- ภาค 3 จังหวัดนครราชสีมา
- ภาค 4 จังหวัดขอนแก่น
- ภาค 5 จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง
- ภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร
- ภาค 7 จังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี
- ภาค 8 จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร
- ภาค 9 จังหวัดสงขลา ตรัง และยะลา

ธนาคารแห่งประเทศไทยน่าจะไม่มีวิธีการควบคุมธนาคารพาณิชย์มิให้มุ่งขยายสาขา
แต่เฉพาะในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ และหันไปสนใจในเขตทุรกันดารซึ่งประชาชนในเขตดังกล่าวแทบ
จะไม่รู้จักเลยวาระธนาคารพาณิชย์นั้นคืออะไร ธนาคารพาณิชย์น่าจะเป็นแหล่งที่อำนวยความสะดวก
สะดวกและนำความเจริญไปสู่เขตทุรกันดารบ้าง กังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยควรมีมาตรการ
ส่งเสริมการขยายสาขาธนาคารพาณิชย์ในเขตทุรกันดารโดยใช้พฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ใน
อดีตเป็นสิ่งช่วยเหลือ ดังเช่นในอดีตเป็นต้นมาธนาคารพาณิชย์ต่างมักจะขยายสาขาแต่เฉพาะ
ในเขตอุดมสมบูรณ์ กังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยอาจใช้มาตรการว่า ถ้าหากธนาคารพาณิชย์
ใดต้องการเปิดสาขาในเขตอุดมสมบูรณ์ 1 แห่งจะต้องเปิดสาขาในเขตทุรกันดารก็แห่ง เป็นต้น
ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่ว่า มิให้ธนาคารพาณิชย์แย่งกันทำมาหากินในเขตอุดมสมบูรณ์มากนัก และใน
ขณะเดียวกันก็มีธนาคารพาณิชย์ในเขตชนบทที่ทุรกันดารไว้คอยอำนวยความสะดวกและนำความ
เจริญไปสู่เขตดังกล่าว

นอกจากการเปิดสาขาในเขตกรุงเทพและธนบุรี และเขตภูมิภาคแล้ว ธนาคารพาณิชย์ไทยบางธนาคารยังมีการขยายสาขาออกไปสู่ต่างประเทศด้วยดังนี้

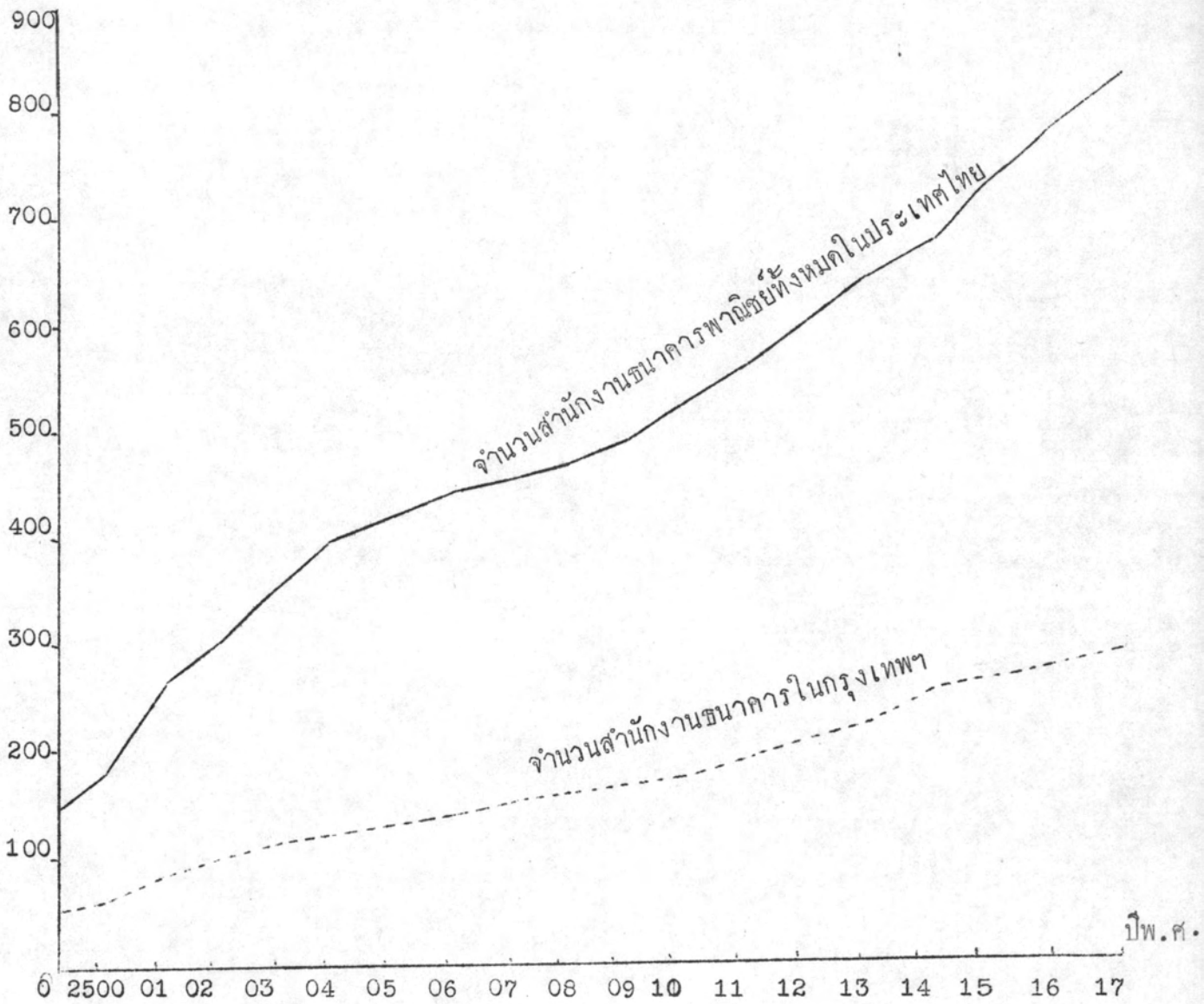
ที่ทำการธนาคารพาณิชย์ (แยกรายภาค)

(ต่อ)

ประเทศ	2517	2516	2515	2514	2513	2512	2511	2510	2509	2508	2507	2506	2505	2504	2503	2502	2501	2500
ฮ่องกง	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
ญี่ปุ่น	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
สิงคโปร์	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ลอนดอน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
กัวลา- ลัมเปอร์	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
เกาหลุน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
ไซงอน	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
โซลอง	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
ไทเป	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
จาร์กาตา	2	2	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมต่าง ประเทศ	15	15	15	14	14	13	12	11	10	10	9	9	9	8	6	5	4	4
รวมทั้ง หมด	862	794	746	696	661	617	580	546	504	484	467	456	434	405	357	308	273	185

ที่มา : ส่วนกำกับและวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ ฝ่ายกำกับสถาบันการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย

จำนวน กราฟที่ 1 : การขยายตัวของจำนวนสำนักงานธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีทัศนคติว่าการที่มีสาขาธนาคารเป็นจำนวนมากนั้นอาจจะนำไปสู่การแข่งชันกันในด้านที่ผิด จึงได้มีการควบคุมการเปิดสาขาโดยประกาศพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ดังนี้

มาตรา 7 ธนาคารพาณิชย์นอกจากสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์อาจเปิดสาขาได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี คำขออนุญาตต้องมีรายการตามที่รัฐมนตรีกำหนด ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

ในทางปฏิบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบอำนาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้พิจารณาและเสนอความเห็นว่าจะอนุมัติให้เปิดสาขาหรือไม่

ธนาคารพาณิชย์ใดมีความประสงค์จะเปิดสาขา จะยื่นคำขอร้องถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย คำขอนั้นโดยปกติจะอ้างถึงความจำเป็นหรือเหตุผลของธนาคารที่จะเปิดสาขานั้น ภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานที่ทำการ และจะต้องมีรายการประกอบตามประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2505 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ดังนี้

ข้อ 3 คำขออนุญาตเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ ต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (1) เงินฝากที่คาดว่าจะได้ในชั้นแรก รวมทั้งแหล่งที่มา
- (2) แนวทางธุรกิจที่มุ่งจะประกอบเป็นส่วนสำคัญ
- (3) ขอบเขตธุรกิจที่จะประกอบ
- (4) ขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่บริหาร
- (5) ชื่อ ประวัติทางการงาน และคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่บริหาร
- (6) ระยะเวลาที่คาดว่าจะต้องหารายได้ให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายเริ่มการ

ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทยไว้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการขอเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ไว้ดังนี้

1. ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไ้พิจารณาถึงภาวะของท้องถิ่นที่มีธนาคารพาณิชย์ยื่นคำขออนุญาตเปิดสาขาเป็นอันดับแรก หากภาวะของท้องถิ่นใ้ยังไม่อำนวยที่จะให้มีสาขาของธนาคารพาณิชย์เปิดดำเนินการเพิ่มขึ้น ก็จะต้องว่าคำขอเปิดสาขาในท้องถิ่นนั้นตกไปทุกคำขอ

2. หากภาวะของท้องถิ่นอำนวยให้มีสาขาของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไ้พิจารณาถึงฐานะและการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับต่อไป ตามความสำคัญดังนี้

- (1) ฐานะของธนาคารพาณิชย์และการดำเนินงาน
- (2) การควบคุมการดำเนินงานของสาขา
- (3) ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อแนะนำ
- (4) ธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องใ้ดำเนินงานของสาขาไปในทางส่งเสริมภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นเป็นที่พอใจ
- (5) อัตราส่วนการลงทุนในใ้ทำการร่วมสัญญาเช่าที่ทำการตอเงินกองทุน

อนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทย ยังใ้กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่บริหารของสาขาธนาคารพาณิชย์ไว้เพื่อเป็นแนวทางของธนาคารพาณิชย์ใ้ในการพิจารณาตัวบุคคลที่ใ้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่บริหาร เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อยื่นคำขออนุญาตเปิดสาขาและใ้การเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่บริหารหลังจากใ้รับอนุญาตแล้วคือ

ก. คุณสมบัติทางการศึกษาและความชำนาญ

- (1) สำเร็จประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการบัญชีหรือปริญญาตรี และใ้ทำงานในธนาคารพาณิชย์มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ
- (2) สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนอบรมการธนาคารของสมาคมธนาคารไทย หรือ
- (3) สำเร็จประโยคอาชีวศึกษา แผนกพาณิชย์การ และใ้ทำงานในธนาคารพาณิชย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
- (4) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้น ม.ศ. 3 (มัธยม 6 เดิม) และใ้ทำงานในธนาคารพาณิชย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

ข. ต้องไม่มีตำแหน่งหน้าที่ประจำในกิจการอื่น

จะเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ประกาศออกมาใช้ปรากฏว่า การขยายสาขามีจำนวนน้อยลง คือจากปี 2505 ถึง 2509 มีการขยายสาขาเฉลี่ยปีละประมาณสิบกว่าแห่งเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ก่อนจะประกาศพระราชบัญญัตินี้ มีการเปิดสาขาปีละประมาณ 40 สาขาทั้งที่โคกกลาวแล้ว แต่หลังจาก พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา การเปิดสาขากลับมากขึ้นอีกอันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีทัศนคติว่าการที่มีสาขาธนาคารเป็นจำนวนมากนั้นอาจจะนำไปสู่การแข่งขันในทางที่ผิดได้นั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นความจริงอยู่ แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าหากมีสาขาธนาคารน้อย ก็จะมีข้อเสียคล้ายเหมือนกัน เช่นการให้บริการของธนาคารพาณิชย์จะไม่สะดวกเท่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เพราะไม่มีการแข่งขัน ดังนั้นจึงมีความเห็นว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยควรรื้อมาตรการที่เข้มงวดมาก ๆ เฉพาะการขอเปิดสาขาในเขตอุดมสมบูรณ์ และมีธนาคารพาณิชย์เปิดทำการอยู่มากเกินความจำเป็นแล้วเท่านั้น

2.4 ธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2485 ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยพุทธศักราช 2485 โดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 20 ล้านบาทเพื่อใช้เป็นทุนดำเนินการ เนื่องจากในระยะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อตั้งขึ้นนั้นอยู่ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารในระยะนั้นส่วนใหญ่จึงเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นและภาวะสงคราม และกิจการที่สำคัญก็คือการออกธนบัตรและการจัดการทางค่านทุนสำรองเงินตรา ครั้นเมื่อสงครามยุติลง ประเทศไทยเกิดการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ดังนั้นกิจกรรมส่วนใหญ่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในระยะนั้นคือการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทมากขึ้น รวมทั้งมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เช่น การควบคุมเครดิตให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ การส่งเสริม

การผลิตทั้งทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม การส่งเสริมให้เกิดตลาดทุน การรักษาเสถียรภาพทางการเงิน การมีส่วนสำคัญในการรวมกำหนดแนวนโยบายทางด้านเศรษฐกิจการเงินของรัฐบาล และทำหน้าที่ควบคุมธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีการดำเนินงานควบคู่กันไป เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการควบคุมปริมาณเงินของประเทศก็จะใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมือในการควบคุม เช่น การเพิ่ม-ลด อัตราดอกเบี้ย เพิ่ม-ลด อัตราเงินฝากสำรอง เป็นต้น นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังเป็นแหล่งเงินทุนของธนาคารพาณิชย์อีกด้วย ตัวอย่างเช่นการรับซื้อหลักทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อมาจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และพอลายส่งเสด็จออกในอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 5 ต่อปีเท่านั้น โดยธนาคารพาณิชย์คิดค่าซื้อลดจากพอลายในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีถึง 2 ประเภท ประเภทหนึ่งคือธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยซึ่งมีอยู่ถึง 16 แห่ง และธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศซึ่งมีอยู่ 13 แห่ง นโยบายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์แต่ละประเภทนี้ไม่เหมือนกันนัก เช่น ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศแต่ดำเนินการในไทยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรไปสู่ประเทศของตน โดยไม่สนใจภาวะเศรษฐกิจของประเทศหรือการพัฒนาประเทศไทยนัก ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องควบคุมเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ส่วนเรื่องการแสวงหากำไรนั้นมักเป็นนโยบายของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ดังนั้นเพื่อป้องกันการแข่งขัน หรือดำเนินงานไปในทางที่ไม่สมควร ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเข้าควบคุมเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินไปโดยดี และปฏิบัติตนอยู่ในแนวทางอันธนาคารพาณิชย์พึงปฏิบัติและสอดคล้องกับนโยบายของทางรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อถ่วงปรโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม

แต่จากการสังเกตและจากคำบอกเล่าของผู้มีตำแหน่งสำคัญ ๆ พบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่สามารถควบคุมธนาคารพาณิชย์อย่างได้ผลและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาตินัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์มักเป็นผู้บริหารที่มีไหวพริบดี และมีความ

สามารถและส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่เคยทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมาก่อน ยอมรับและค้นพบวิธีแปลก ๆ ใหม ๆ ในการหลีกเลี่ยงกฎ ข้อบังคับและแสวงหากำไรได้เสมอ ๆ ในทางตรงกันข้ามผู้ปฏิบัติงานของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่ก็มักจะทำงานอย่างเชาชาม เย็นชาม มีการปิดการระการรับผิดชอบกันอยู่เสมอ ๆ และนอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังเป็นเครื่องมือของธนาคารพาณิชย์ในการช่วยปกปิดการเอาเปรียบประชาชนของธนาคารพาณิชย์ด้วย ตัวอย่างเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยปกปิดข้อมูลที่แท้จริงของธนาคารพาณิชย์ รายธนาคาร รายจังหวัด และแม้แต่ตัวเลขกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารระดับประเทศก็ยังไม่ได้รับการปกปิดอยู่ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ควรได้เปิดเผยให้สาธารณชนได้มีส่วนรู้เห็นบ้าง
